

Tähtien ajassa ja paikassa

Pasi Laurila, Tähtitieteellinen yhdistys Corona Borealis, 8.11.2019

Esityksen tarkoituksesta

- Esityksessä kerrotaan Pohjan kruunu – Corona Borealis -yhdistyksen historiaa sen ensimmäisen puheenjohtajan näkökulmasta
- Esityksen lopussa esitellään myös kirjoittajan omia kiinnostuksen kohteita (aika ja paikka, liikkuva napapiiri)
- Vuodesta 2011 alkaen tähtikerhotoiminta on ollut yhdistyksen keskeinen toimintamuoto: kerhotoiminnasta esityksessä ei kerrota, koska kirjoittaja ei ole ollut sen toiminnassa aktiivisesti mukana
- Esitys perustuu yhdistyksen arkistolähteisiin ja kirjoittajan aikaisempiin esityksiin

Perustava kokous 26.9.2003

Pohjan kruunu – Corona Borealis ry:n perustava kokous pidettiin 26.9.2003 Rovaniemen ammattikorkeakoulun Rantavitikan toimipisteessä.

Pasi Laurila ja Marjaana Juola-Helle järjestivät kokouksen.

Yhdistys sai nimensä Anu Kaninin ehdotuksesta.

**Perustavassa kokouksessa oli 13 osallistujaa.
Kuvassa ovat Petteri Hyvönen, Mika Rasmus ja
Jukka-Pekka Selin**

Kirjauksia vuosilta 2003-2010

Vuosi	Tapahtumat	Jäseniä
2003	Yhdistyksen perustava kokous 26.9.2003.	33
2004	Venuksen ylikulku 8.6.2004.	52
2005	Kroopinpalo havaintopaikaksi. Ajatus yhdistyksen tähtitornista.	56
2006	Yhdistyksen jäsenten Metop A – ja jääsumuhalohavainnot (Ursa Minor 6/2006).	56
2007	Täydellinen kuunpimennys 3.-4.3.2007.	59
2008	Osittainen auringonpimennys 1.8.2008.	53
2009	Pohjoisen taivaan alla –luentosarja Lapin maakuntakirjastossa.	54
2010	Vähäisen toiminnan vuosi.	59

Kirjauksia vuosilta 2011-2019

Vuosi	Tapahtumat	Jäseniä
2011	Tähtitornin suunnittelua, yhteistyötä koulujen kanssa ja tähtikerhotoiminnan aloitus.	73
2012	Aurinkoputken hankinta. Venuksen ylikulku 6.6.2012.	83
2013	Yhdistyksen 10-vuotisjuhla pienellä joukolla 27.9.2013.	83
2014	Yhteistyön virittelyä muun muassa Mensan, MAOL:n ja LUMA-keskus Lapin kanssa.	68
2015	Osittainen auringonpimennys 20.3.2015. J-P. Metsä-vainion ”Taivaallisia kuvia” 15.4.2015.	72
2016	Tähtipäivät Rovaniemellä 27.-28.2.2016.	77
2017	Tähtiharrastuskerho toimii. Arktisen keskuksen tiede-kasvatuspäivä 29.9.2017.	84
2018	Yhdistyksen uudelleen organisoitumisen aikaa.	75
2019	Aktiivista toimintaa Corona Borealis –nimellä.	n. 50

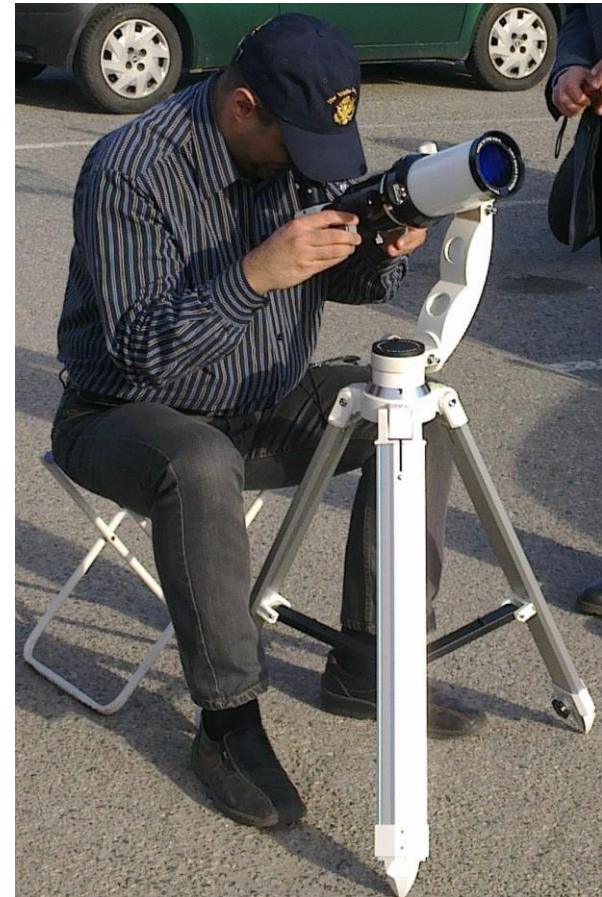
Kaksi puheenjohtajaa

**Pasi Laurila (2003-2010) projisoi
pimenevää Aurinkoa Rantavitikalla
20.3.2015.**

**Varapuheenjohtaja Pekka Koskiniemi
johti yhdistystä kesästä 2012 kesään
2013, kun Partow Izadi oli maailmalla.**

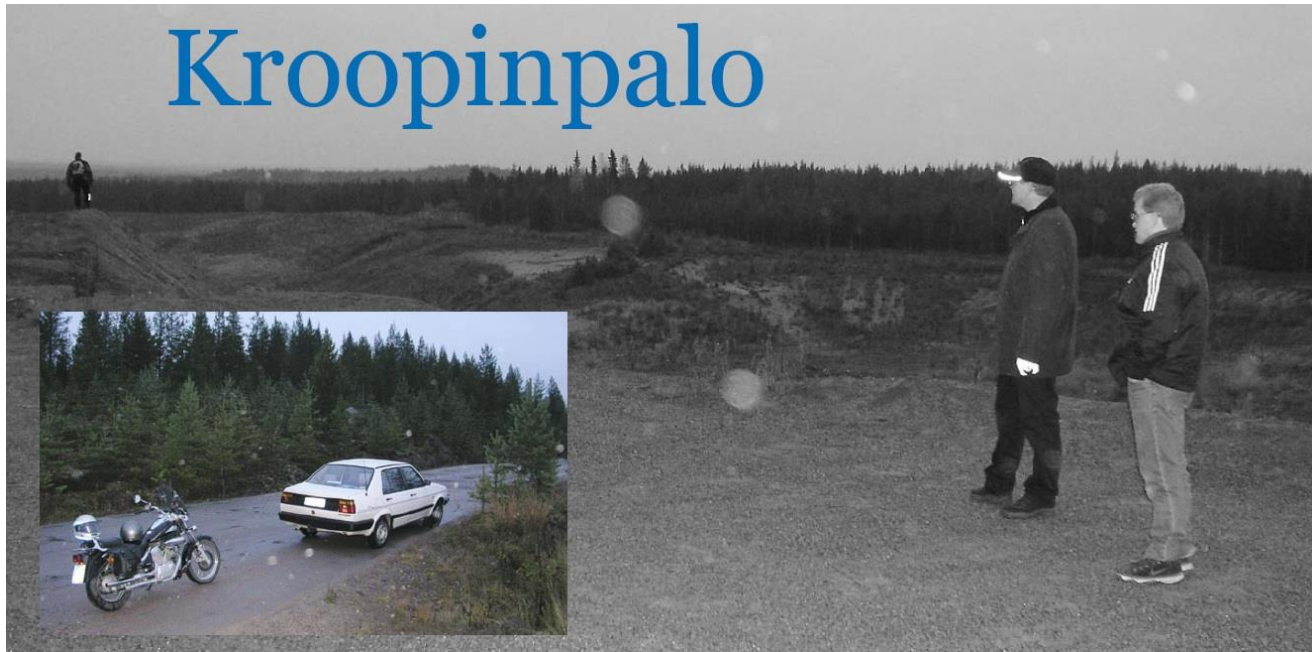
**Partow Izadi (2011 -) kokeilee
aurinkoputkea toukokuussa 2012.**

Kroopinpalo

Yhdistys sai vuonna 2005 luvan käyttää Ranuantien varressa sijaitsevaa Kroopinpaloa havaintopaikkanaan. Muutamien vuosien ajan se olikin ahkerassa käytössä.

Kuvassa Henri Nissinen, Pasi Laurila ja Pekka Koskiniemi tutustuvat Kroopinpalon alueeseen syksyllä 2004 (Alphecca 2/2004)

Alphecca oli yhdistyksen alkuvuosina julkaistu lehti. Alphecca on Pohjan kruunu -tähtikuvion kaksoistähti.

Tähtitornihaaveita

Kylmässä ehkä syttyi ajatus tähtitornista?

Kovaa yritystä oli jo vuonna 2005, kun yhdistyksen jäsen Antti Säteri suunnitteli tähtitorninsa siirtämistä Hausjärveltä Rovaniemelle.

Antti Säterin tähtitorni (Alphecca 4/2005).

Vuonna 2011 suunnitelmia laadittiin jo piirustuslaudalla. Yksi vaihtoehto oli valmis SkyShed POD –observatoriomoduuli.

Rahoitus ja sijoituspaikan valinta ovat vielä olleet tähtitornihaaveiden esteenä.

Lapsia ja koululaisia tapaamassa

Yhdistys ja sen jäsenet ovat vuosien varrella esitelleet tähtitieteen asioita päiväkotilapsille, koululaisille ja korkeakouluopiskelijoille.

Kiekerön
päiväkodin
lasten
kysymyksiä
vuodelta 2007
(Alphecca
1/2007)

Onko meidän avaruus oikean näköinen?

Ennakkokysymykset

Mikä on musta aukko?
Kuinka isoja tähdet voivat olla?
Millaainen galaksi on?
Mitä on Kuussa?
Onko Siellä olentoja?
Onko Kuu keltainen?
Onko Kuussa jääpalikoita?

Mihin avaruus loppuu?
Voiko kaukoputkella katsella Aurinkoa?
Miksi maapallo pyörii?
Miten avaruus syntyi?
Kuinka kuumia planeetat ovat?
Voiko kärpänen mennä avaruuteen?
Miksi ja mikä on oikein Maan vetovoima?
Miten Maa syntyi?
Voiko avaruudesta tulla kiviä maahan?
Mihin avaruus loppuu?

27.2.2007 oli erityinen päivä. Menin silloin Kiekerön päiväkotiin kertomaan tähtitieteen asioista esikoululaisille. Käynti oli tulosta esikoululaisryhmän ohjaajan Helena Stammeierin ehdotuksesta. Olin vähän hermostunut, koska etukäteisvaatimukset olivat kovat:

Kerro kaikki jännittävä avaruudesta

Tätä yleistä vaatimusta täsmensivät Helenan lähettämät lasten laatimat tiukat ennakkokysymykset.

Venuksen ylikulut 2004 ja 2012

Venuksen ylikulut ovat enintään kerran elämässä tapahtumia.

Vuosien 2004 ja 2012 ylikulkujen jälkeen seuraavat ylikulut ovat 2117 ja 2125.

Yllä ylikulun odottelua Alakorkalon laavulla 8.6.2004. Ylikulku näkyi hyvin.

Oikealla Outi Marttilan kuvan ylikulusta Ivalossa 6.6.2012. Sateisen sään vuoksi ylikulku ei näkynyt Rovaniemellä.

Kuun ja Auringon pimennyksiä

Taivaalliset tapahtumat tuovat julkisuutta yhdistykselle ja saavat ihmiset liikkeelle.

Osittaista auringonpimennystä seurataan Rantavitikalla 20.3.2015.

Tähtipäivät Rovaniemellä 2016

23.-25.2.2016 Aurinkokunta ja planeetat –työpajat päiväkodeille

26.2.2016 Koululaispäivä

27.2.2016 Ensimmäinen yleisöpäivä

27.2.2016 Iltajuhla ja Stella Arcti –palkintojen jako

28.2.2016 Toinen yleisöpäivä

2.-4.3. Tähdet ja tähtikuviot –työpajat päiväkodeille

Tähtipäivät järjestettiin Pilkkeessä ja Arktikumissa yhdistyksen ja URSA:n toimesta.

Teemana oli arktinen valo ja pimeys.

Pilkkeessä järjestettiin planetaarioesitykset ja iltajuhla.

Muut tapahtumat järjestettiin Arktikumissa.

Osallistujia tähtipäivillä runsaasti

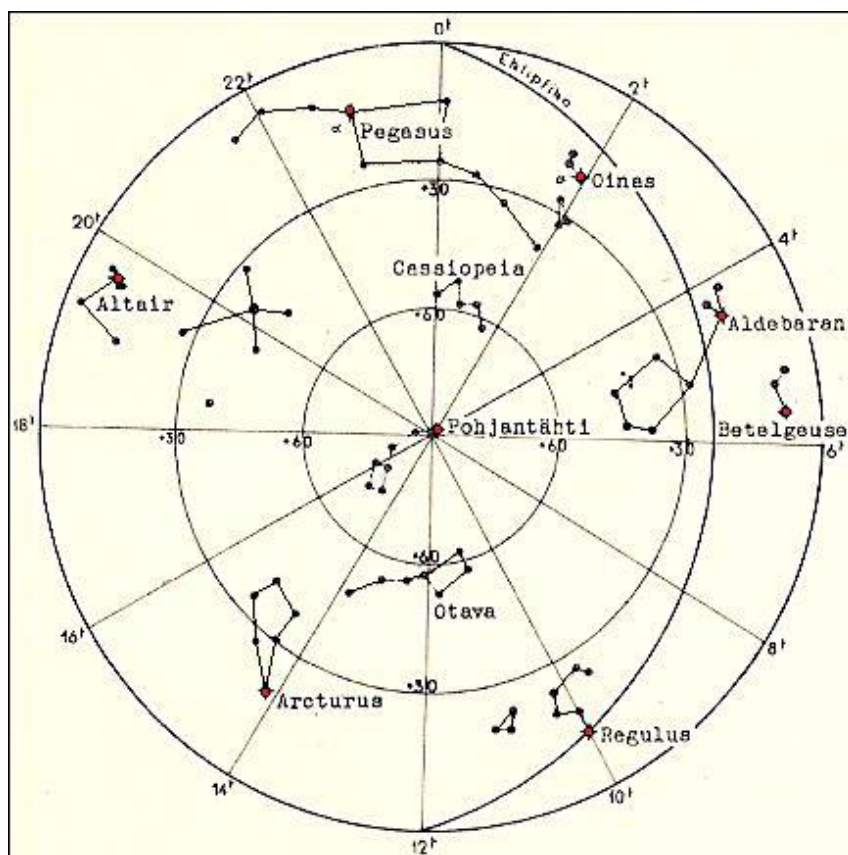
Tapahtuma	Arvioitu osallistujamäärä	Huomioitavaa
23.-25.2.2016 Aurinkokunta ja planeetat –työpajat päiväkodeille	160	Lapset ja ohjaajat
26.2.2016 Koululaispäivä	500	Päällekkäisyydet yritetty karsia
27.2.2016 Ensimmäinen yleisöpäivä	260	Arktikumissa ilmoittautuneet
27.2.2016 Iltajuhla	50	Ennakkoilmoittautuneet
28.2.2016 Toinen yleisöpäivä	180	Arktikumissa ilmoittautuneet
26.-28.2.2016 Planetaarioesitykset	300	
2.-4.3.2016 Tähdet ja tähtikuviot – työpajat päiväkodeille	120	Lapset ja ohjaajat

Kaikki tapahtumien osallistujat eivät olleet eri ihmisiä. Kuitenkin on perusteltua sanoa, että Rovaniemen tähtipäivät tavoitti yli 1000 eri ihmistä, joista pääosa oli lapsia ja rovaniemeläisiä

Aika ja paikka

Aika ja paikka liittyvät kiehtovalla tavalla toisiinsa. Niitä ja niiden yhteyttä voidaan tarkastella teknisenä ja filosofisena kysymyksenä.

Maanmittaajan suuntatähdet

Vielä 1984 Rovaniemen teknillisen koulun opiskelijat harjoittelivat aurinkomittausta

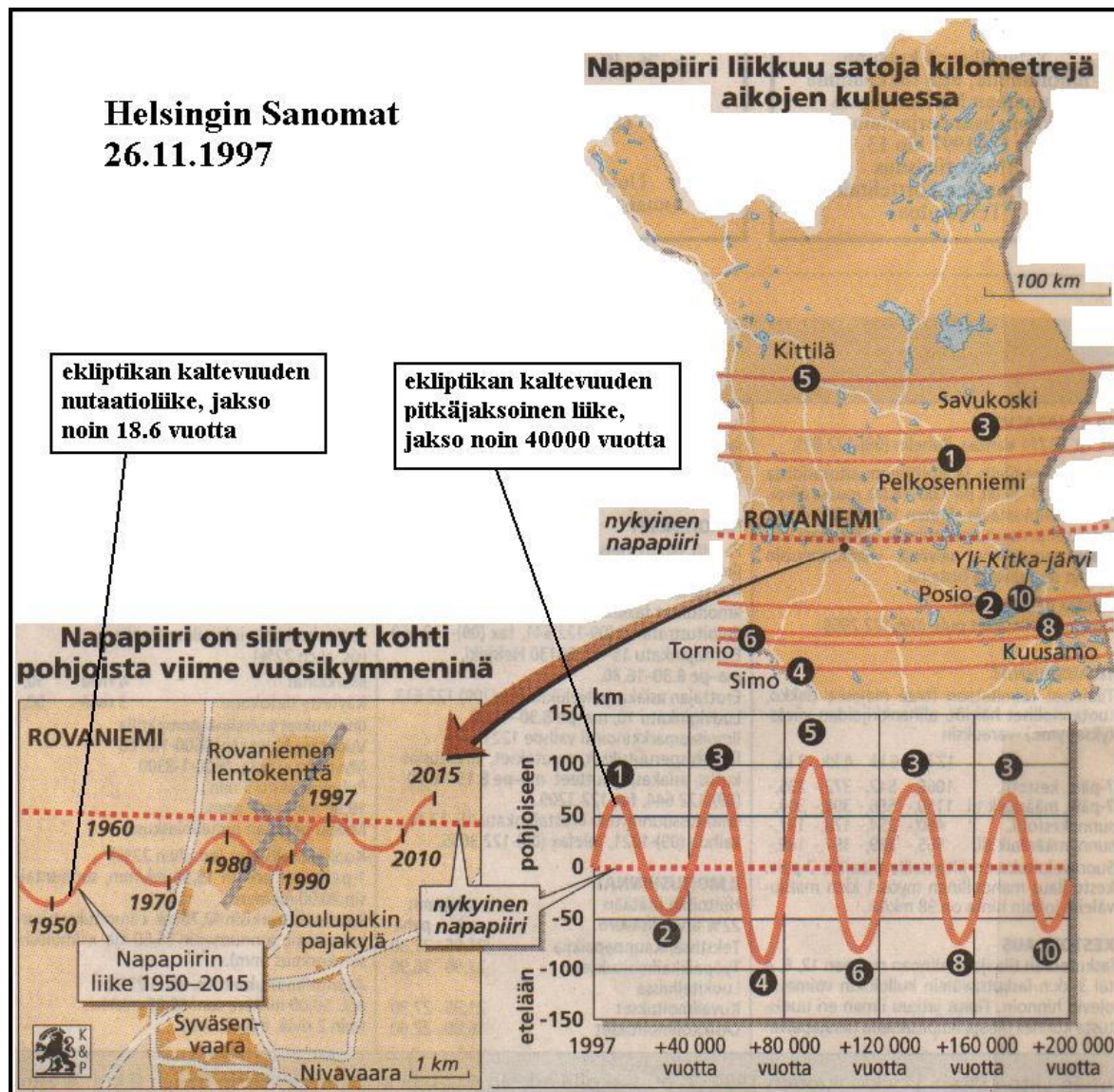
HAVAINTOPISTE MP 96, TÄHTÄYSPISTE MP 97, PÄIV. 7.6.88. LEVEYSASTE = 62°43'02", PITUUSASTE = 22°36'30".		
TEODOLIITIN KAUKOPUTKEN ASENTO	I	II
HAVAINTOHETKI	8 ^h 13 ^m 32 ^s	8 ^h 22 ^m 12 ^s
KELLONKORJAUS	- 1 ^m 44 ^s	- 1 ^m 44 ^s
PAIKALLISAIKAKORJAUS (TAUL. 3)	- 29 ^m 34 ^s	- 29 ^m 34 ^s
AJANTASAUUS (TAULUKKO 1)	+ 1 ^m 25 ^s	+ 1 ^m 25 ^s
YHTEENSÄ	7 ^h 43 ^m 39 ^s	7 ^h 52 ^m 19 ^s
AURINGON TUNTIKULMA	-4 ^h 16 ^m 21 ^s	-4 ^h 07 ^m 41 ^s
" " " ASTEINA	-64°06'15"	-61°55'15"
" " DEKLINAATIO (TAUL. 2)	+22°43'	
COTG α	-0.21845	-0.25664
AURINGON NAPALUKU	113°569.2	115°899.3
KULMA: AURINKO-MP 96-MP 97	57°30.2	55°00.3
SIVUN: MP '96 - MP 97 NAPAL.	170°599.4	170°599.6
KESKILARVO	170°599.5	
NAK	+ 1°37.4	
MP 96-97 KARTTAPOHJOISLUKU	172°36.9	
=====		
OHEISESTA NOMOGRAMMISTA SAADAAN AURINGON NAPALUVUKSI (OPASNUOLI 5) ASENNOSSA I 113°568 JA II 116°00		

Liikkuva napapiiri

Emme elä täydellisessä maailmassa, eikä täällä ole mitään pysyvää.

Yksi ilmaus maailmamme epätäydellisyydestä on liikkuva napapiiri.

Mitä iloa ja hyötyä liikkuvasta napapiiristä voisi olla vaikkapa matkailun näkökulmasta?

Kirjoittaja

Pasi Laurila

Maanmittaustekniikan yliopettaja Rovaniemen teknillisessä oppilaitoksessa, Rovaniemen ammattikorkeakoulussa ja Lapin ammattikorkeakoulussa 1996-2019.

Eläkeläinen 1.1.2020 alkaen.

Tehtävät Pohjan kruunu – Corona Borealis ry:ssä:

- puheenjohtaja 2003-2010
- sihteeri 2011-2018
- taloudenhoitaja 2016-2019

Sähköposti: ptlroi1955@gmail.com

Puhelin: 0400 976 544

Kuva: Veikko Keränen 2016